

Uitkeringsgerechtigde vrijwilligers - bruggepensioneerden - arbeidsongeschikten

De wet voorziet dat uitkeringsgerechtigde werklozen, bruggepensioneerden en halftijds bruggepensioneerden vrijwilligerswerk kunnen verrichten met behoud van hun uitkeringen.

De wetgever neemt enkele drempels weg, maar een aantal controlesystemen zijn toch overeind gebleven.

1. Werklozen en (deeltijds) bruggepensioneerden

Zij moeten vooraf via hun uitbetalingsinstelling (vakbond of hulpkas) aan het werkloosheidsbureau van de RVA melden dat ze vrijwilligerswerk gaan doen.

De directeur van het werkloosheidsbureau kan dit weigeren of beperkingen opleggen, indien hij kan aantonen dat deze activiteit niet binnen de grenzen van het vrijwilligerswerk valt, zoals in deze wet is aangegeven of indien dit afwijkt van de activiteit die in het verenigingsleven gewoonlijk door vrijwilligers wordt verricht of indien de vrijwilliger door dit vrijwilligerswerk minder beschikbaar zou zijn voor de arbeidsmarkt.

De voorafgaandelijke aangifte via een formulier C 45 B (een model van dit formulier is beschikbaar in de "Bijlagen" achteraan in deze documentatie) moet door beide partijen ondertekend worden en op het werkloosheidsbureau toekomen vóór de aanvang van de activiteit. Na de schriftelijke melding mag de vrijwilliger echter meteen aan de slag, wat een versoepeling is omdat men voorheen diende te wachten op de toelating.

De RVA heeft 12 dagen tijd om het vrijwilligerswerk "te weigeren" of eventueel "te beperken", maar alleen om volgende redenen:

- het geen vrijwilligerswerk is zoals de wet het omschrijft. De beschikbaarheid van de werkloze voor de arbeidsmarkt vermindert (redenen die niet kan ingeroepen worden bij bruggepensioneerden).
- het een activiteit is die normaal niet door een vrijwilliger verricht wordt. De beschikbaarheid van de werkloze voor de arbeidsmarkt vermindert (redenen die niet kan ingeroepen worden bij bruggepensioneerden).
- de uitbetaalde kostenvergoeding is niet conform de wet betreffende de rechten van de vrijwilliger (er wordt bijvoorbeeld teveel uitgekeerd, of een onterechte combinatie gemaakt).

Indien men binnen twee weken niets verneemt, mag het uitoefenen van het vrijwilligerswerk als 'aanvaard' worden beschouwd.

Als de RVA een weigering geeft, moet de vrijwilliger:

- zijn vrijwilligerswerk staken of aanpassen (in het geval van een beperking), anders kunnen zijn uitkeringen teruggevorderd worden (tegen een weigering is nog beroep mogelijk - zie formulier C 45 B);
- of deze activiteit aangeven op zijn controlekaart door het overstemmende vakje zwart te maken vóór de aanvang van de activiteit.

Opmerking

Een algemene toelating voor een organisatie kan aangevraagd worden met het formulier C 45 F (een model van dit formulier is beschikbaar in de "Bijlagen" achteraan in deze documentatie).

Die moet ingediend worden bij het Hoofdbestuur van de RVA, Keizerslaan 7, 1000 Brussel. De toelating kan gegeven worden met of zonder vrijstelling van de individuele aangifte.

De RVA kan eveneens toelating geven voor een "vriendendienst". Deze moet aangevraagd worden met formulier C 45 A.

2. Arbeidsongeschikten

Indien men vrijwilligerswerk wil doen terwijl men geniet van een uitkering wegens ziekte of arbeidsongeschiktheid, dan moet men de schriftelijke toestemming krijgen van de adviserende geneesheer van het ziekenfonds.

De adviserend geneesheer moet dan vaststellen of het vrijwilligerswerk "verenigbaar" is met de algemene gezondheidssituatie van de kandidaat-vrijwilliger.

In bevestigend geval wordt het vrijwilligerswerk, volgens de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige zorgen en uitkeringen, niet beschouwd als "werkzaamheid". Dat wordt schriftelijk bevestigd.

Dit advies inwinnen, valt onder de verantwoordelijkheid van de vrijwilliger. Toch heeft de organisatie daar ook een zorgtaak: niet iedereen weet dat hij/zij bepaalde papieren moet hebben, of durft het te gaan vragen. Denk er ook aan dat er een beperking in tijd kan zijn.

3. Leefloon

Mensen die een leefloon ontvangen mogen vrijwilligerswerk verrichten. Zij moeten dit wel bij het OCMW melden. Een Koninklijk Besluit bepaalt dat een kostenvergoeding voor vrijwilligers, zoals in deze wet voorzien, verenigbaar is met het recht op leefloon.

4. Tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden

Mensen die een uitkering ontvangen voor hulp aan bejaarden, mogen vrijwilligerswerk verrichten, zonder aanmelding. Een Koninklijk Besluit bepaalt dat een kostenvergoeding voor vrijwilligers, zoals in deze wet voorzien, verenigbaar is met het recht op de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden.

5. Gewaarborgd inkomen voor bejaarden

Mensen die genieten van een gewaarborgd inkomen voor bejaarden mogen vrijwilligerswerk verrichten zonder aanmelding en mogen (dankzij een aanpassing van de wet) een kostenvergoeding voor vrijwilligers, zoals in deze wet voorzien, ontvangen.

6. Gezinsbijslagen

Jongeren (vanaf 15 jaar) die recht hebben op een gezinsbijslag (kinderbijslag), mogen vrijwilligerswerk verrichten zonder aanmelding. Een Koninklijk Besluit bepaalt dat een kostenvergoeding voor vrijwilligers zoals in deze wet voorzien, verenigbaar is met het recht op gezinsbijslagen.

7. Andere uitkeringsgerechtigden

Over gepensioneerden, personen in loopbaanonderbreking of tijdskrediet, personen met een handicap, mensen met een uitkering wegens beroepsziekten of arbeidsongeval of personen met een invaliditeitsuitkering zegt deze wet niets. Zij mogen vrijwilligerswerk verrichten zonder aanmelding. Zij mogen ook een kostenvergoeding voor vrijwilligers, zoals in deze wet voorzien, ontvangen. Deze kostenvergoeding wordt niet als inkomsten beschouwd en is verenigbaar met de uitkering.

8. Andere uitkeringen

Het uitoefenen van vrijwilligerswerk wordt niet beperkt. Eventuele kostenvergoedingen, zoals omschreven door deze wet, zijn verenigbaar met de uitkeringen (loopbaanonderbreking, leefloon, hulp aan bejaarden, pensioen, gezinsbijslag) en de gewaarborgde versies daarvan.

Vaak gestelde vragen en hun antwoorden.

De wet zou het soepeler maken voor de werklozen en bruggepensioneerden. Klopt dat?

Ja, het is wat makkelijker geworden, maar niettemin blijft de wet wel vasthouden aan een meldingsplicht voor iedereen die een uitkering ontvangt van de RVA. Als de vrijwilliger meldt dat hij/zij vrijwilligerswerk zal verrichten, heeft de RVA 12 dagen om het vrijwilligerswerk te weigeren of te beperken, maar enkel volgende redenen kunnen ingeroepen worden:

- het is geen echt vrijwilligerswerk (zoals de wet omschrijft);*
- het is werk dat normaal door een personeelslid gedaan wordt, het vrijwilligerswerk toelaten zou betekenen dat een betaalde baan wordt opgegeten;*
- de vrijwilliger zal niet meer beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt (redenen die niet kan ingeroepen worden bij bruggepensioneerden).*

Kan de werkloze of bruggepensioneerde al aan de slag of moet hij op toelating wachten?

De vrijwilliger kan aan de slag en moet dus niet meer wachten tot er een toelating komt. Hij kan eventueel "beperkt" worden in zijn vrijwilligerswerk. In het slechtste geval ontvangt hij/zij een "weigering" of "een beperking". Reageert de RVA niet op de melding dan is het vrijwilligerswerk stilzwijgend goedgekeurd. Komt er toch een reactie van de RVA, hetgeen in de praktijk allicht zal te maken hebben met een weigering of een beperking dan hoort de vrijwilliger zijn/haar vrijwilligerswerk te stoppen, zoniet riskeert hij een sanctie op te lopen. De RVA kan hem/haar niet straffen voor de korte periode dat hij/zij actief is geweest in de organisatie.

We zetten het even >>> (deze paragraaf werd volledig geschrapt).

Indien de RVA niet weigert, kan de organisatie op beide oren slapen?

Ja, als de organisatie niets te verbergen heeft. Toch kan er op alle momenten inspectie binnen de organisatie gebeuren. Als er niets aan de hand is, is dat gewoon een formaliteit.

Voor de mensen die arbeidsongeschikt zijn, zou er niets veranderen?

Klopt, daar blijft de regelgeving ongewijzigd. Hij/zij zal dus nog steeds een toelating moeten krijgen van de adviserende geneesheer.

Een melding zal volstaan. Moeten werklozen in wachttijd zich ook gaan melden?

Werklozen in wachttijd (behalve voor de vrijwilligers die naar het buitenland trekken) moeten nu geen formaliteiten vervullen. Dat blijft zo.